

**MANİSA TİCARET BORSASI
ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM SEKTÖR RAPORU**

HAZİRAN - 2024

1. ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM REKOLTE TAHMİN ÇALIŞMALARI

Çekirdeksiz kuru üzüm rekolte tahmini çalışmaları Tarım ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda, Birliğimiz teknik ekibinin de dahil olduğu komisyon tarafından gerçekleştirilmekte olup, 2023/24 sezonu Manisa, İzmir ve Denizli illeri toplamında 206.500 ton çekirdeksiz kuru üzüm rekoltesi tahmin edilmiştir (Tablo 7).

Tablo 1. Sezonlar İtibariyle Rekolte Tahminleri ile İhracat Miktar ve Değeri (son 5 sezon)

Sezon	Rekolte Tahmini (ton)	İhracat Miktar (ton)	İhracat Değeri (bin dolar)
2019/20	305.000	248.310	509.941
2020/21	272.000	223.864	429.971
2021/22	290.000	252.364	441.862
2022/23	320.000	259.558	440.412
2023/24	206.500	179.298	405.410*

*8 Haziran 2024 tarihi itibariyle,

2. ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM İHRACATI

2022/23 sezonunda 104 ülkeye çekirdeksiz kuru üzüm ihracatı yapılmış olup, değer olarak en fazla çekirdeksiz kuru üzüm ihraç ettiğimiz ilk 20 ülkeye yapılan ihracatımız Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 2. Başlıca Ülkeler İtibariyle Çekirdeksiz Kuru Üzüm İhracatı

Ülke Adı	2021/22 Miktar (Ton)	2021/22 Tutar (1000\$)	2022/23 Miktar (Ton)	2022/23 Tutar (1000\$)	Miktar Değişim %	Değer Değişim %	2022/23 Miktar Pay %	2022/23 Değer Pay %
İngiltere	64.364	111.049	65.314	108.402	1	-2	25	25
Almanya	35.131	62.293	31.168	53.623	-11	-14	12	12
Hollanda	23.721	41.850	31.085	52.003	31	24	12	12
İtalya	20.093	34.486	17.994	29.584	-10	-14	7	7
Fransa	15.711	27.624	15.983	26.387	2	-4	6	6
Avustralya	16.906	28.602	11.883	19.548	-30	-32	5	4
Japonya	6.272	13.245	8.286	17.381	32	31	3	4
İspanya	7.292	12.852	8.260	15.605	13	21	3	4
Kanada	8.061	13.406	9.179	14.985	14	12	4	3
Polonya	5.726	9.199	7.049	10.672	23	16	3	2
Belçika	5.109	8.630	5.031	8.168	-2	-5	2	2
İrlanda	4.449	7.150	4.146	6.673	-7	-7	2	2
İsveç	1.949	4.961	2.044	5.193	5	5	1	1
Çin	2.452	4.444	2.380	4.487	-3	1	1	1
Avusturya	1.941	3.407	2.478	4.374	28	28	1	1
Yeni Zelanda	3.519	6.284	2.518	4.266	-28	-32	1	1
Rusya	2.477	4.723	2.223	4.117	-10	-13	1	1
Brezilya	945	1.527	2.375	3.691	151	142	1	1
İsviçre	2.603	5.836	1.590	3.387	-39	-42	1	1
Yunanistan	1.435	2.329	1.920	3.291	34	41	1	1
İlk 20 Toplam	230.156	403.897	232.907	395.836	1	-2	90	90
Diğer Toplam	22.081	37.728	26.650	44.576	21	18	10	10
Avrupa	197.462	345.413	205.020	345.656	4	0	79	78

Ülkeleri Toplam									
Genel Toplam	252.237	441.625	259.558	440.412	3	0	100	100	

3. Ç. KURU ÜZÜM TS 3411 STANDARDI GÜNCELLEME ÇALIŞMALARI

2023/24 mahsulü çekirdeksiz kuru üzümler için uygulanacak tane boy adedinin belirlenmesi amacıyla Birliğimiz teknik ekibince 28-29 Eylül 2023 tarihlerinde Manisa ve İzmir’de yerleşik 18 adet çekirdeksiz kuru üzüm işletmesi ziyaret edilmiştir. ÇKÜ tane-boy sayıları ile ilgili firmalarımızın önerileri alınmış ve farklı üretim bölgelerini temsilen hammadde numuneleri toplanarak 100 gramda tane-boy analizleri yapılmıştır.

Bu çerçevede, alınan önerileri ve analiz sonuçlarını değerlendiren Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulumuz, ihracatçılarımızın herhangi bir sorun yaşamadan alıcılarının taleplerini karşılayabilmelerini teminen, TS 3411 çekirdeksiz kuru üzüm Standardının, 4.2.4. Boy Özellikleri maddesinde yer alan Çizelge 5’in aşağıdaki tabloda görüldüğü olmasına karar verilmiştir

Tablo 3. TS 3411 Çekirdeksiz Kuru Üzüm Standardının, 4.2.4. Boy Özellikleri

2023 ürünü için 100 g ÇKÜzüm’deki tane adedi				
Çok iri (jumbo)	İri (standart)	Orta (medium)	Küçük (small)	Çok küçük (small small)
240’a kadar	241-300	301-400	401-550	551 ve üzeri
Standart boyda çekirdeksiz kuru üzümlerin en az % 98’i, 7 mm’lik kalburun üzerinde kalacak irilikte olmalıdır.				

Ayrıca mevcut standartta +/- %10 olarak uygulanan “4.2.2. Grup ve Tip özellikleri” bölümünde bulunan “Tablo 10. TS 3411 Çekirdeksiz Kuru Üzüm Standardının, 4.2.2. Grup ve Tip Özellikleri;” tablosundaki puanlama kısmı sadece 2023 mahsulü çekirdeksiz kuru üzümü için + %10 / - %15 olarak uygulanacaktır.

Tablo 4. TS 3411 Çekirdeksiz Kuru Üzüm Standardının, 4.2.2. Grup ve Tip Özellikleri;

Tip	Renk Grubu Kütlece				Puanlama				
	I1	II2	III3	IV4	Standart puan	Standartta bulunan +/- % 10 toleranslı puan		2023 mahsulü için önerilen + % 10/-%15 toleranslı puan	
Ağartılmamış Tip No									
7	5	15	65	15	950	855	1045	855	1093
8	20	30	40	10	700	630	770	630	805
9	40	44	14	2	470	423	517	423	541
10	56	38	6	-	336	302	370	302	386
11	70	30	-	-	220	198	242	198	253
Ağartılmış Tip No									
7	10	20	55	15	875	788	963	788	1006
8	26	34	32	8	610	549	671	549	702
9	45	11	12	2	425	383	468	383	489
10	64	30	6	-	304	274	334	274	350
11	75	25	-	-	200	180	220	180	230

- (1) Açık sarı veya buna yakın renkteki taneler
- (2) Açık Kahverengi veya buna yakın renkteki taneler
- (3) Koyu kahverengi veya buna yakın renkteki taneler
- (4) Siyah renkli taneler

Not a) - Standart puanlar ve toleranslar arasında kalmak kaydıyla her tipteki renk yüzdeleri değişebilir. Not b) - Standart puanın hesaplanması için:

7 ve 8 numaralı tiplerin renk gruplarında verilen değerlerle sırasıyla 0, 5, 10 ve 15 değerleriyle çarpılarak

9 numaralı tipin renk katsayıları, sırasıyla 0, 5, 15, 20 değerleriyle çarpılarak,

10 ve 11 numaralı tipin renk katsayıları da sırasıyla 1, 5, 15, 30 değerleriyle çarpılarak standart puan bulunur.

4. ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜMDE VERİM, KALİTE VE GIDA GÜVENLİĞİNİ ARTTIRMA ÇALIŞMALARI

Sultani çekirdeksiz kuru üzüm yetiştiriciliğinde İyi Tarım Uygulamaları (İTU) kapsamında; verimli, kaliteli, gıda güvenliği sağlanmış kuru Üzüm üretimi ve Okratoksin-A sorunlarının giderilmesine yönelik yürütülen “Çekirdeksiz Kuru Üzümde Verim, Kalite ve Gıda Güvenliğini Arttırma” projesi kapsamında Ege İhracatçı Birlikleri (EİB), İzmir Ticaret Borsası (İTB), Manisa Ticaret Borsası (MTB), Alaşehir Ticaret Borsası (ATB), Salihli Ticaret Borsası (STB), Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) Manisa, İzmir ve Denizli İl/İlçe Müdürlükleri, İzmir Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü, Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü ve Tarış Üzüm Birliği Ar-Ge Müdürlüğü destekleri ile Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü koordinatörlüğünde 2009 yılından itibaren ortaklaşa yürütülen üretici/paydaş eğitimi, bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları 2023/24 üretim sezonunda da devam etmiştir.

Söz konusu çalışmalar çerçevesinde üreticilere yönelik olarak hazırlanan Kalıntı/Aktif Maddeler, Okratoksin-A ve Kurutma ile Hasat ile ilgili yapılması gerekenlere yönelik bilgilendirme amaçlı, 10.000’er adet broşür dışında videolar ile diğer paylaşımlar ile sosyal medya hesaplarından üreticilere ulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Üreticilere ve Üretim Bölgelerine Dağıtılan Broşürler.

Bağlarda Teknik İncelemeler, Salkım Taslağı Gözlemi ve Rekolte Çalışmaları

BÖLGESEL GÖZLEMLER

2023/24 sezonunda Sultani Çekirdeksiz üzüm çeşidi bağlar 25 Mart 2023 tarihinden itibaren kademeli olarak uyanmaya başlamış olup, 30-31 Mart 2023 tarihlerinde bazı bölgelerde don zararı meydana gelmiştir.

Bölge genelinde uyanma sorunu yaşayan bazı bağlar incelendiğinde, bu durumun başta ölü kol olmak üzere iletim demeti hastalıkları (fungal gövde hastalıkları), aşırı hormon ve bitkisel üretim girdisi (aşırı yaprak gübresi, enzim vb.) kullanımı, maymuncuk zararı vb. olduğu tespit edilmiştir.

Bölgelere göre değişmesine rağmen genel olarak Sultani Çekirdeksiz üzümde çiçeklenme dönemi 20 Mayıs 2023 tarihinden itibaren kademeli olarak başlamıştır.

Ben düşme dönemi (tatlı su yürüme) 20 Temmuz 2023 tarihinden itibaren başladığı gözlenmiştir.

Bölge genelinde bağlarda mildiyö ve külleme hastalıklarının geçmiş yıllara göre çok daha yaygın görüldüğü, bazı ilçelerde de dolu kaynaklı zarar meydana gelmesinden dolayı rekolte de geçen yıla göre %25-35 civarı düşüş meydana gelmiştir.

Diğer taraftan, tüm üretim bölgelerinde özellikle Ölükol, Kav ve diğer İletim Demeti hastalıkları belirtileri gözlenmekte olup, 2024 sezonunda gerekli önlemler alınarak üreticiler bilgilendirilmelidir.

Tüm bölge bağlarında kış ve yaz budamalarının, yaprak alma işlemlerinin bilinçsizce yapılmasından dolayı salkımlarda güneş yanıklığı zararları gözlenmiş olup, bilinçsiz uygulamalar yapılan bazı bağların salkımlarında uç kuruması zararı ve beslenme eksiklikleri yaklaşık olarak geçen yılki kadar tespit edilmiştir.

Bu yılda, geçen yıl olduğu gibi Unlu Bit zararlısının bazı bağlarda lokal olarak salkımlarda zararı gözlenmiş olup, “empoasca” ve “bağ uyuzu” zararlılarının da bazı bölgelerde özellikle yapraklarda zararlı olduğu tespit edilmiştir.

Tüm üretim bölgelerinde yeni bağ plantasyonlarının artarak devam ettiği görülmektedir.

Jeotermal sıcak su kaynaklarına yakın bağların topraklarında biriken bor elementi fazlalığı/fitotoksitesi nedeniyle yapraklarda kadehleşme şeklinde şekil bozuklukları tespit edilmiş olup, bu bölgelerde verim ve kalite olumsuz etkilenmektedir.

Tüm kuru üzüm üretim bölgelerinde genel olarak hasatlar 20 Ağustos 2023 tarihi itibarıyla başlamıştır. Bölgelere göre değişse de genel olarak geçen yıla göre tane şeker oranlarının yaklaşık 2 brix daha eksik olduğu gözlenmiş olup, üreticiler ile yapılan görüşmelerde şeker ölçümü yapılarak hasat zamanına karar verilmediği, çoğunlukla büyük arazisi olan çiftçilerin erken dönemde hasatlara başladığı, hasat zamanına ise gerek işçi bulma probleminden gerekse yağmur riskinden dolayı başladığı ifade edilmektedir.

Diğer taraftan, hasada başlayan üreticilere ideal kesim zamanının 20-22 brix ve üzerinde olması gerektiği, aksi takdirde maddi kayba uğrayacakları, Okratoksin-A oluşumunu en aza indirebilmek ve kalitenin artabilmesi için hasatta ve sergide küflü, çürük ve hasarlı tane veya salkımların kesinlikle sağlam salkımlarla karıştırılmaması gerektiği, kuru üzümün sergide %12-13 neme kadar kurutulması gerektiği, kurutulan üzümün mutlaka savurma makinelerinden geçirilerek ve makinelerin doğru şekilde kullanarak kaba sap-çöp temizliğinin iyi yapılması ve bu sayede fire oranlarının düşerek maddi kazançlarının artacağı konusunda bilgiler verilmiş, bu konularda kalıntı, aktif madde, OTA, hasat vb. hazırlanan broşürler dağıtılmıştır.

Hazırlayan

Özlem Çetin

Manisa Ticaret Borsası Ziraat Mühendisi